

Τὸ δράμα τῶν Ρωσίδων γυναικῶν

*Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ καθεστώτος, ἡ ἰδρυση ἑνὸς
σοσιαλιστικοῦ κράτους, δὲν φτάνει γιὰ ν'
ἀλλάξει οὐσιαστικὰ ἡ ζωὴ τῆς γυναίκα.
Αὐτὸ μᾶς πληροφοροῦν οἱ Ρωσίδες φεμι-
νίστριες μὲ τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρώτου (καὶ
τελευταίου, γιὰτὶ κατασχέθηκε ἀμέσως),
φεμινιστικοῦ ἀλμανάκ «Γυναίκα καὶ Ρω-
σία».*

Στή Σοβιετική Ένωση κυκλοφόρησε στις 10 Δεκεμβρίου 1979 το πρώτο τεύχος ενός φεμινιστικού περιοδικού «Γυναίκα και Ρωσία», που ήταν και το μόνο του είδους. Άλλα το τεύχος αυτό του περιοδικού ήταν και το τελευταίο: Το περιοδικό κατασχέθηκε, και οι συντάκτριες του Τατιάνα Μαμόνοβα, Ναταλία Μαλακόβσκαγια, κ.ά. διώχθηκαν. Το περιοδικό όμως κυκλοφόρησε στο Παρίσι και σε άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, γιατί οι εκδότριες θέλουν να ακουστεί παντού η φωνή τους. Η Ειρήνη Μπασκίνα, πρόσφυγας απ' το Λένινγκραντ, έφτασε τελευταία στο Παρίσι κι έδωσε συνέντευξη τύπου για το περιοδικό. Άνάμεσα στα άλλα που είπε, παραπονέθηκε ότι οι Ευρωπαϊκές φεμινιστικές οργανώσεις δεν τόνισαν αρκετά τις διώξεις που υπομένουν οι συντάκτριες του περιοδικού.

Μαζί με τη θλίψη μας για το γεγονός αυτό, εκφράζουμε αισθήματα εγκάρδιας συμπάραστασης στις Ρωσίδες φεμινίστριες.

Παρακάτω δημοσιεύουμε μερικά αποσπάσματα από την έκκληση και τη διακήρυξη των γυναικών αυτών που δημοσίευσαν στο περιοδικό τους, γιατί πρέπει να μην έχουμε αυταπάτες γύρω από το θέμα αυτό και να καταλάβουμε ότι παρά τα επιτεύγματα του σοσιαλισμού στην ΕΣΣΔ ή θέση της γυναίκας δεν είναι ακόμη —όπως καταγγέλλουν οι ίδιες— αυτή που θάπρεπε να είναι.

«...Για δλόκληρη την ανθρωπότητα, κάθε πόνος είναι απάρδεχτος κι άμέσως καταβάλλονται προσπάθειες για την ανακούφισή του, την εξαφάνισή του. Μόνη εξαίρεση αποτελεί ο πόνος των γυναικών. Η θέση μας στην κοινωνία είναι τόσο άφορητη που

θάπρεπε να διαλυθεί, να σβήσει μόνη της, σαν το νυχτερινό εφιάλτη... Κι' όμως, τίποτα δεν αλλάζει μόνο του. Ξέρουμε πολύ καλά ότι κανείς άλλος, παρά μόνο οι ίδιες εμείς θα βοηθήσουμε τον εαυτό μας. Μόνο αν ένωθοῦμε για να συζητήσουμε τις απογοητεύσεις και τους καύμους μας κατανοώντας κι ανταλλάσσοντας τις εμπειρίες μας θα μπορέσουμε να βρούμε μιὰ διέξοδο... Θα παρακινήσουμε και χιλιάδες υπόλοιπες γυναίκες που υποφέρουν σαν εμάς να μᾶς βοηθήσουν.

«Γι' αυτούς τους λόγους αποφασίσαμε να εκδώσουμε στη χώρα μας την πρώτη ελεύθερη εφημερίδα για τις γυναίκες. Στις σελίδες της θα φέρουμε στο φῶς τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια, στην εργασία της, στο νοσοκομείο, στο μαιευτήριο, τη θέση των παιδιών τους, το πρόβλημα των ήθικων δι-

καιωμάτων της γυναίκας. Θα δημοσιεύσουμε κείμενα γυναικών, λογοτεχνικά, σχετικά με την πολιτική και κοινωνική ζωή, πλήρεις αφηγήσεις γύρω απ' την τύχη των γυναικών της εποχής μας. Στέλνετέ μας τὰ έργα σας, περιστατικά της ζωής των αδελφών σας, των μητέρων σας, των φίλων σας... Σε περίπτωση ανάγκης, οί συνεργάτριές μας θα πηγαίνουν να σᾶς βρίσκουν για να σᾶς βοηθήσουν όσο μπορούν... Οί συντονισμένες ενέργειές μας θα βοηθήσουν πολλές από μᾶς και θα βάλουν σε κίνηση την απελευθέρωση της γυναίκας. «Όταν τὸ κρυφὸ γίνεται φανερό ὑπάρχει φῶς».

«Ἡ θέση της γυναίκας στὴν κοινωνία εἶναι τὸ πρόβλημα-κλειδί της εποχής μας. Στὴν Εὐρώπη, τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἔχει ἐπιλυθεῖ ὡς ἓνα σημείο: τέσσερις γυναῖκες βρίσκονται στὴν κυβέρνηση καὶ στὸ

Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο ἐκλέχθηκαν πολλές γυναῖκες. Σὲ μᾶς ἐδῶ, τὸ θέμα αὐτὸ διατηρεῖ ὅλη τὴν ὀξύτητά του... Τὰ θεμελιώδη προβλήματα της ζωῆς βρίσκονται σὲ τέτοιο ἀδιέξοδο, πὺ ἢ πιὸ συνηθισμένη συμπεριφορὰ εἶναι ἡ ἀβουλία καὶ ὁ σκεπτικισμὸς. Κι αὐτὸ γίνεται ἰδιαίτερα αἰσθητὸ στὸ θέμα της γυναίκας πὺ εἶναι τὸ πιὸ εὐαίσθητο στοιχεῖο της κοινωνίας. Ἡ νοοτροπία της παλαιᾶς πατριαρχικῆς ἐποχῆς (ἡ ὑποταγμένη σύζυγος, ἡ καρτερικὴ μάνα, ὁ ἄγγελος τοῦ σπιτιοῦ) δὲν ὑπάρχει πιά, τὸ βάρος ὅμως της παράδοσης καὶ των ἀρτηριοσκληρωτικῶν ἀντιλήψεων ἐξακολουθεῖ νὰ θέλει τὴ γυναῖκα καρυάτιδα τοῦ σπιτιοῦ... Ἡ γυναῖκα δὲν ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ ξεφύγει ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀπάνθρωπους καταναγκασμοὺς, γιατί ἂν ἐλευθερώσει τὰ χέρια της, τὸ σπίτι γκρεμίζεται. Ὁ μύθος ὡστόσο της

«άδυναμίας» της παραμένει πολύ ζωντανός κι έτσι, αν βγει απ' το σπίτι πρέπει να το πληρώσει. Άφου πάνω στους ώμους τῆς γυναίκας ἀκουμπάει ἡ ὑποχρέωση καὶ ἡ εὐθύνη τῆς ἀναπαραγωγῆς, ἡ ταυτόχρονη συμμετοχὴ καὶ στὴν κοινωνικὴ ἐργασία καὶ στίς δουλειές τοῦ νοικοκυριοῦ (ποὺ ὡς τώρα ἀκόμα χαρακτηρίζονται ἀδιάντροπα «καθαρά γυναικείες»), εἶναι φυσικὸ ἕνας τέτοιος φόρτος νὰ τῆς δημιουργεῖ ἕνα αἰσθημα στερήσεως, ἐνῶ παράλληλα τὴν πετάει σὲ δευτέρη μοῖρα. . .

«Στοὺς τύπους, ἔχουν ἀναγνωριστεῖ ἀπὸ καιρὸ ἴσα δικαιώματα γιὰ τὰ δύο φύλα, στὴν πραγματικότητα ὅμως οἱ νόμιμες διεκδικήσεις τῶν γυναικῶν χαρακτηρίζονται ἀπαιτήσεις. Ὁ φόβος τοῦ συναγωνισμοῦ (ἰδιαίτερα γιὰ τὶς ἀνώτερες θέσεις ποὺ παραχωροῦνται στίς γυναῖκες μὲ τὸ σταγονόμετρο), ὁ φόβος μήπως χάσουν τὸ γόητρό τους, αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο πρόβλημα τῶν ἀντρῶν, ποὺ λιβανίζουν τὸ ρόλο τῆς μητέρας καὶ τῆς συζύγου. . .

Ὅλες οἱ ἀξίες ἔχουν παραμείνει ἀρσενικές. Ἡ γυναίκα ἀξιολογεῖται στὴν κοινωνία μὲ κριτήριό τὴν ὁμοιότητά της ἢ ὄχι πρὸς τὸν ἄντρα. Κι αὐτὸς ὁ ἀπατηλὸς συσχετισμὸς ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτὴν ὄλο καὶ νέες θυσίες. Ἀλλὰ τὸ «γυναικεῖο πρόβλημα» εἶναι ἕνα βασικὸ σημεῖο στὴ γενικὴ πάλη γιὰ μιὰ ἀνανέωση τοῦ κόσμου. Παρ' ὄλο ποὺ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῆς γυναίκας ἀνέβηκε, οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς της παραμένουν ἀπαρχαιωμένες. . . Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ καθοριστοῦν οἱ ἰδιομορφίες τῆς θέσεως τῆς γυναίκας στὴν οἰκογένεια καὶ στὴν παραγωγή. Γιὰ νὰ μὴ πληρώνει μὲ ἀμέτρητες θυσίες τὴ διπλὴ τῆς ἀπα-

σχόληση στις δουλειές του σπιτιού και στην κοινωνική εργασία, παρά να αισθάνεται επιτέλους ένα ανθρώπινο πλάσμα με ίσα δικαιώματα.

«Η πατριαρχία έχει από καιρό εξελιχθεί σε φαλλοκρατία. Είναι εύκολο να καταλάβουμε γιατί οι καλλιεργημένες γυναίκες αναζητούν μια προσωπική λύση και τη βρίσκουν στην άρνησή τους να αποκτήσουν παιδιά. Η οικειοθελής μητρότητα δεν μπορεί να αναπτυχθεί σε στεῖρο έδαφος. Η αντίδραση της γυναίκας στην άντρική αυθαιρεσία δεν εκδηλώνεται μόνο με την άρνηση της μητρότητας, αλλά, όλο και πιο συχνά, με μια παράξενη άρνηση του έαυτού της. Αυτή η υποτίμηση της θηλυκότητας ενοεί ένα λανθάνοντα σεξισμό. Στα κατώτερα στρώματα της κοινωνίας όπου η προαιώνια καρτερικότητα των γυναικών έχει καταστήσει παθολογική, και η χρόνια οίνοποσία των άντρων τους έχει μετατρέψει σε κτήνη, οι γυναίκες εκμηδενίζονται με αυτή τη διεστραμμένη και αποκλειστικά σεξουαλική σχέση. Αλλά και στις καλλιεργημένες οικογένειες, όπου η ισότητα είναι πιο αναπτυγμένη, παρατηρούνται οι ίδιες απaráδεχτες σχέσεις : ποιός έναντιον ποιού ; Η πάλη των έγωισμών. Και οι γυναίκες τότε, αντιγράφοντας τους άντρες, καταφεύγουν στα μεγάλα μέσα, καπνίζουν σαν αυτούς, πίνουν σαν αυτούς, κάνουν χυδαιότητες σαν αυτούς...

«Η Σοβιετική Ρωσία με τους διασημότερους έκφραστές της είχε μια σωστή και αντικειμενική τοποθέτηση απέναντι στο «γυναικείο πρόβλημα». Ο Λένιν, όταν απέυθυνόταν στις μάζες, ποτέ δεν ξε-

χνούσε τις γυναίκες. Η απαίτηση για ισότητα δεν μπορούσε να αποκλείει τη μισητή ανθρωπότητα.

«Στη Ρωσία, η διαδικασία αυτή της αλλαγής σταμάτησε με την προσωπολατρεία του Στάλιν... Σήμερα πρέπει να τη ξαναβάλουμε μπροστά. Η καθαρά άντρική κοινωνία μας θα αναπτύξει τη γνωστή επιχειρηματολογία της για να την ανακόψει. Δεν υπάρχουν μόνο γυναικεία προβλήματα λένε μερικοί. υπάρχουν κι άντρικά, πρέπει να λυθούν όλα μαζί. Ναι, παραδέχονται άλλοι, υπάρχουν βέβαια μερικά μικροπροβλήματα, μα όταν ξεπεραστεί η τωρινή φάση και μπούμε στον κομμουνισμό, τα προβλήματα αυτά θα εξαφανιστούν μόνα τους...

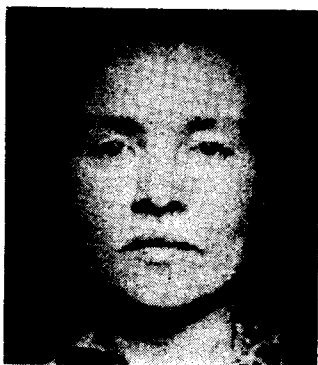
«Κι όμως, το κίνημα αυτό, που βρίσκεται στην καρδιά της διακίνησης των σημερινών ιδεών, όλο κι όγκοῦται. Ένώ η κυνική άδιαφορία της πλειοψηφίας των άντρων απέναντι του δεν μπορεί παρά να προκαλέσει την υπερτροφία του. Πολύς θόρυβος γίνεται για την «προστασία των άντρων» (που πεθαίνουν απ' το πολύ πιότη, απ' τα πολλά τσιγάρα κι απ' τις σεξουαλικές καταχρήσεις) μα όλοι κοιτάζουν με απάθεια τις γυναίκες που ασφαλτοστρώνουν τους δρόμους και τοποθετούν τις τραβέρσες στις σιδηροδρομικές γραμμές. Όλοι άκοῦνε άτάραχοι τις διάφορες χυδαιότητες σε βάρος των γυναικών. Απ' το νοῦ κανενός δεν περνάει να καθυβρίσει το ψωμί που μάς τρέφει. Το να καθυβρίζονται όμως οι γυναίκες που προσφέρουν τη ζωή είναι το φυσικότερο των πραγμάτων. Ο συντηρητισμός της μάζας των αλκοολικών, η ύπουλη έχθρότητα έναντιον της γυναίκας, αυτού του μονοκυτταρικού γενε-

σιουργού οργανισμού, αυτής της
γιγαντιαίας άβουλης άμοιβάδας...
νά ποιά είναι ή τροχοπέδη της κοι-
νωνικής προόδου».

Οί γαλλικές εκδόσεις Γυναικῶν δημοσίευσαν στην ἑφημερίδα «MONDE» τῆς 15ης Μαρτίου τὸ παρακάτω κείμενο ποὺ εἶχαν λάβει ἀπ' τὸ Λένινγκραντ:

Πρὸς τὴν παγκόσμια γνώμη :
Ἡ Τατιάνα Μαμόνοβα εἶναι μιὰ ποιήτρια ἀπὸ τὸ Λένινγκραντ μὲ πολλὰ ταλέντα, ζωγράφος κι ἐκδότρια ἐπίσης. Τώρα τελευταία, τὸ ὄνομά της ἔγινε διάσημο τόσο στὸν τόπο μας ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικό.

Εἶναι ἡ ὑποκινητρία τοῦ

Τατιάνα Μαμόνοβα

γυναικείου Κινήματος στὴ Ρωσία. Εἶναι διευθύντρια κι ἐκδότρια τοῦ περιοδικοῦ «Γυναῖκες καὶ Ρωσία», ποδεῖναι τὸ πρῶτο ἐλεύθερο γυναικεῖο περιοδικό. Εἶναι ἡ πρώτη ἀληθινὰ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἐκδοσὴ τοῦ Λένινγκραντ. Ἡ ἀντίδραση τῆς Κὰ Γκέ Μπέ ὑπῆρξε ἄμεση: κλήσεις, ἀπειλές, καταδιώξεις. Στὸ κοινο-

τικό διαμέρισμα ὅπου ἡ Τατιάνα Μαμόνοβα ζεῖ μὲ τὸν ἄντρα της καὶ τὸ γιό της, ἡ Κὰ Γκέ Μπέ ἔκανε τὰ πάντα γιὰ νὰ κάνει τὴ ζωή της ἀφόρητη. Πρόσφατα, ἡ κατάσταση χειροτέρευε ἀκόμη περισσότερο: Οἱ καταγγελίες ποὺ προκλήθηκαν ἀπ' τὴν Κὰ Γκέ Μπέ ἐπέτρεψαν στὶς ἀρχές νὰ ζητήσουν ἀπ' τὸν ἄντρα τῆς Μαμόνοβα λεπτομερεῖς λογαριασμοὺς γιὰ τὴν οικονομική τους κατάσταση τῶν περασμένων χρόνων. Προσπαθοῦν νὰ κατηγορήσουν τὴν Τατιάνα Μαμόνοβα καὶ τὸν ἄντρα της γιὰ παρασιτισμό.

Οἱ ἀρχές χαρακτηρίζουν τὸ περιοδικό, στὸ ὁποῖο ἐργάστηκαν μαζί, ὡς «ἀποκινητικό». Ἡ οἰκογένεια τῆς Μαμόνοβα ζήτησε μιὰ ἄδεια ἐξόδου ἀπὸ τὸ Ἀνώτατο Σοβιέτ, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 13 τῆς Συμφωνίας τοῦ Ἐλσίνκι. Δὲν πῆρε καμμιά ἀπάντηση.

Καταλάβαμε πὼς εἶναι ἀνώφελο νὰ διεκδικήσουμε τὴ νομιμότητά μας, ὅπως εἶναι ἀνώφελο νὰ ζητήσουμε ἀπ' τὴν Ἐξουσία νὰ σεβαστεῖ τὰ κείμενα γιὰ τὰ Δικαιώματα τοῦ Ἀνθρώπου ποὺ ἔχουν οἱ ἴδιοι ὑπογράψει.

Στρεφόμαστε λοιπὸν πρὸς τὴν παγκόσμια γνώμη γιὰ νὰ βοηθήσει τὴν Τατιάνα Μαμόνοβα καὶ τὴν οἰκογένειά της νὰ φύγει ἀπ' τὴ Ρωσία.

Λένινγκραντ, 20 Φεβρουαρίου 80 Τ. Γκορίτσεβα, Ι. Βοζεσένσκαγια, Ν. Μαλακόβσκαγια, Ι. Λέβιν, κ.ἄ.

Αὐτὴ ἡ ἐκκλήση συγκέντρωσε πάνω ἀπὸ 2000 ὑπογραφές, ὑπογραφές ομάδων, προσωπικοτήτων καὶ ἀτόμων τῆς Γαλλίας.

Μήπως μπορούμε νὰ βοηθήσουμε κι ἐμεῖς ἀπὸ δῶ, ἐνώνοντας καὶ τὶς δικές μας ὑπογραφές ;